

Jordi Tiñena
EL MAS DE LES FIGURES

En la memòria dels més vells de Tarragona, el Mas de les Figures evoca la fantasia de qui va poblar d'escultures el bosc pròxim al seu mas prop de la ciutat. Poc després de la guerra fou abandonat i de seguida saquejat i les escultures malmeses; la garriga devorà els camps d'avellaners i el bosc esborrà els rastres dels passeigs i gloriets fins que esdevingué un vestigi borrós en la memòria col·lectiva, a penes un topònim curiós en una ruta de bicicleta de muntanya. Pocs saben, però, que a mitjans dels anys vuitanta el mas fou adquirit per un nou propietari que l'aixecà de nou en un altre lloc, a l'extrem occidental de la finca, allunyat del pas de ciclistes i excursionistes, i protegit d'ullades encuriosides per un bosc espès de pins.

El nou propietari era un home menut, callat i eixut, establert amb taller al carrer dels Cavallers, tan reputat pels seus treballs, d'un naturalisme pertorbador, com evitav en el tracte social pel seu caràcter esquerp i inquietant.

Quan comença aquesta història, gairebé ningú no coneixia l'existència del mas ni del seu nou propietari.

La tardor és l'estació més bella al Camp de Tarragona, per bé que sovint se sent sotraguejada per mestralades i tempestes sobtades. Un dia de novembre de 1998 J... havia decidit fer una llarga passejada per aquella zona, mogut per la curiositat de descobrir si quedava res de l'antic sembrat d'escultures. Havia deixat el cotxe al Pont del Diable i seguia el circuit marcat sota un cel de tarda net de núvols; amb tot, havia pres la precaució de prendre roba impermeable, tement que l'amenaça que podia veure suspesa sobre les muntanyes de Prades fes via cap a ell més de pressa del que preveia. Quan va arribar a l'antic mas, la negra nuvolada havia avançat cavalcant sobre una ventada cada cop més fresca. Potser llavors hauria d'haver decidit tornar, però ja era allí i no va voler abandonar el seu propòsit per tan poc. Tot plegat, què podia passar sinó que es mullés? Deixà el camí i va endinsar-se al bosc a la recerca d'aquelles escultures de què tan havia sentit parlar. I efectivament, aviat va trobar-ne alguns rastres. Ja havia començat a ploviscar, però, ben endins del bosc, a penes si sentia caure algunes gotes. Tanmateix, havia enfosquit ràpidament i, convençut que ja no trobaria gaire més, decidí donar per acabada l'excursió i tornar per on havia vingut. I llavors va quedar-se paralitzat, més per la sorpresa que per la por. A pocs metres, sorgit d'entre les bardisses, un enorme porc senglar l'observava immòbil. No li hauria estranyat aixecar alguna perdiu o veure córrer algun conill, prou sabia que era en una àrea de caça, però mai de la vida hauria esperat veure aquella bestiassa, allí. Va restar palplantat com si fos una de les estàtues que havien poblat aquell bosc anys enrera, confiant que l'animal perdria

l'interès en ell, ara sí, espantat. Però el senglar continuava davant seu, tan quiet com ell. Durant força estona van ser allí mirant-se sota una pluja cada cop més espessa i veient avançar la foscor. Quan per fi va decidir-se a fer un lleu moviment de retirada, la bèstia deixà de mirar-lo, sempre immòbil, petrificada. Va fer unes passes més sense deixar d'observar-la, però no es mogué. Finalment, cridà i li etzibà un roc. Tampoc aquesta vegada féu cap moviment, la bèstia. Era una figura? L'havien enganyat els sentits? Va anar tranquil litzant-se i s'hi va acostar molt lentament per descobrir que era un exemplar dissecat. Totalment desconcertat va reprendre camí, però sigui pel trasbals o per la foscor, la pluja intensa i l'espessor dels bosc, aviat va haver de reconèixer que s'havia extraviat i era incapaç de refer els seus passos vers la ruta marcada. Abans de perdre definitivament tot rastre de claror encara va poder veure un conill que corria sense moure's i les banyes immòbils d'un cérvol. La petita lot que duia era absolutament insuficient i després de dues hores de penosa marxa, moll de cap a peus i esgarrinxat aquí i allà, se sentia gairebé exhaust. I llavors el bosc s'aturà i aparegué davant seu, com un espectre, el nou mas.

Era una construcció sòlida de dos vessants amb dos pisos i golfes, i una mena de torre adjacent sense porta forana i amb un únic i enorme finestral prop de la teulada. Sense cap llum ni rastre a la fumera. Tot i que intuïa que era del tot inútil tustà la porta repetidament i violenta mentre cridava, abans de decidir-se a forçar-la. Però fou endebades, no cedí gens. Tampoc la porta lateral que donava a un petit rafal. No li quedà altra opció que aixoplugar-se allí, tremolant de fred.

Passada una llarga estona, va sentir el ronc d'un motor i de seguida un feix de llum es projectà a través del bosc, provinent d'una pista forestal que no havia vist. Poc després s'aturava davant del mas un vehicle i en baixava un home que ràpidament obrí el mas i tornà a la furgoneta i en badà la porta del darrera. J... abandonà precipitadament el rafal i va acostar-s'hi tot procurant no esverar-lo amb la seva aparició sobtada. L'home l'enlluernà amb una potent llanterna i li ordenà que s'aturés. Fins que no va abaixar la llum no va veure que l'encanonava amb una escopeta.

- Perdoni – va dir sense amabilitat -, però això és molt solitari.

Va fer-li algunes preguntes i deixà que li expliqués la raó de ser allí.

- Si em pogués quedar aquí aquesta nit...

- Està bé – concedí després de rumiar-ho -. Ara ajudi'm a descarregar.

Entre els dos van entrar una caixa de fusta basta i van deixar-la al costat de l'entrada. Immediatament l'home desaparegué i al poc se sentí la remor d'un generador; quan tornà encengué algun llum i li donà roba seca perquè es canviés. Ell també anà a canviar-se. Tot i que l'home era bastant més petit que ell, la roba li venia força bé. Després encengué l'escalfapanxes i el convidà a acostar-s'hi. Posà dos tamborets al davant, tragué una barra de pa i embotits d'una bossa, acostà un porró que hi havia

damunt d'un trinxant i li féu un gest perquè mengés. Sense ni una paraula. Després d'uns vint minuts de silenci que J... havia intentat trencar sense èxit, només li havia pogut arrencar algun monosíl·lab, l'home ho recollí tot i digué:

- Vingui, li ensenyaré l'habitació. Vagi-se'n a dormir. Jo tinc feina i no pot esperar.

Va agafar un petit quinqué i van pujar al pis de dalt.

- Bona nit – es retirà deixant-lo a les fosques i tancant la porta darrera d'ell.

J... va buscar a les palpenques el llit i s'hi vaig colgar ràpidament. Va adormir-se de seguida.

Es va despertar sobtadament, tanmateix. Era negra nit i continuava plovent amb violència. No hauria pogut explicar per quina raó va aixecar-se ni quin impuls va dur-lo fora de l'habitació. No era un home valent. El cas és que va començar a moure's per la casa com un caçador furtiu, amb el cor inexplicablement en un puny. A l'escalfapanxes, el foc agonitzava projectant encara irregulars llengües de claror. El primer que va cridar-li l'atenció fou la caixa que havien entrat. Era al mateix lloc, però oberta i buida, enmig d'un toll d'aigua que no podia ser de pluja. En el petit trajecte des de la furgoneta a la casa no podia haver-se mullat tant. En la foscor no era capaç de veure-hi res, a l'interior, i va introduir-hi la mà lentament fins que el tacte inesperat i agressiu del gel va fer-la-hi retirar bruscament. Hauria d'haver-se'n tornat a l'habitació en aquell mateix moment. I tanmateix, la curiositat podia més que la por. El rastre de l'aigua es perdia darrera d'una porta, sota la qual lluia un fil de llum, com si l'home hagués arrossegat el contingut de la caixa fins allí. J... va enganxar l'orella a la porta, però no va poder sentir més que lleus sorolls insignificants; va mirar d'obrir-la, però era tancada amb clau. L'home va obrir-la inesperadament i l'enlluernà amb una pila.

- Què hi fa, aquí? – digué, sec -. Torni a l'habitació.

- Jo... – va balbucejar.

Va somriure amb una ganyota.

- S'ha espantat. Ha vist els meus treballs i s'ha espantat, és això, oi? Sí, és cert, semblen de veritat – va continuar parlant per ell mateix -. Vingui, no ha de tenir por.

Sense donar-li temps a reaccionar va agafar-lo del braç i va conduir-lo fins a una sala. Un cop a dins va moure ràpidament la llanterna per les parets mostrant retalls de monstres.

- Són el millor que he fet, una obra única i excepcional. Tingui – va lliurar-li la llanterna -. He de tornar a treballar. Miri-se'ls amb calma -. I el deixà sol.

El feix de llum de la lot, que J... mantenia apuntant a terra, no feia més intensificar la foscor de l'estança. Va sentir l'impuls imperiós de recular, però no ho va fer. Una curiositat morbosa el mantenia a la sala. Poc a poc va anar movent la llanterna, primer ràpidament per tota la cambra per acabar-lo de lligar a la visió delirant que havia

entrevist; després, lentament, figura a figura. Presa de la por i, tanmateix, incapaç de fugir, va anar-les enfocant una a una. Eren un conjunt de sis figures que recreaven éssers de la mitologia de mida natural i d'un realisme corprenedor. Un darrera de l'altre van anar apareixent com sortits d'un somni, convocats per la llum de la llanterna, un Centaure en actitud amenaçadora, una Sirena de mirada trista i un Tritó ferotge, el Minotaure lluitant amb Teseu i l'Enfinx de rostre serè i bellíssim. Passada la primera sorpresa, s'hi acostà per examinar-los amb deteniment. La part animal de tots ells corresponia, certament, a un espècimen dissecat, especialment triat entre els millors i més bells de la seva espècie. Així, el centaure lluia un cos de cavall bretó de pel castany i poderosa musculatura en acció, la Sirena i el Tritó, sengles cossos llents de grans dofins, l'Esfinx l'imponent aspecte d'un lleó mascle de Tanzània i les ales esteses d'una àguila reial, i el Minotaure el cap sòlid i ben armat d'un brau de mirada intel·ligent.

Durant aquest primer examen havia defugit detenir-se en la seva part humana, horroritzat, intentant amb esforç apartar de la seva ment el deliri d'una idea amenaçadora que pugnava per fer-se-li present. No podia ser. No havia de ser. I no obstant això, se li imposava insidiosament, exigint-li una nova aproximació. Aquesta vegada, però, la voluntat s'imposà damunt del desig i va abandonar la sala precipitadament. Tots ells semblaven tan humans que es va negar a creure-ho.

De retorn a l'habitació va gitar-se amb el ferm propòsit d'apartar del seu pensament les figures que acabava de contemplar a la pobre llum d'una llanterna, rebutjant insistentment la sospita amb què els seus sentits el mortificaven. L'enganyaven, el que havia vist no era més que un magnífic treball de taxidèrmia i recreació artificial. No podia ser res més. Havia de controlar el seu enteniment, de segur afeblit pel cansament i enganyat per les ombres i la por. Però estava massa excitat i no aconseguia trobar repòs.

Després de força estona d'insomni i d'intranquil·litat que no reeixia a dominar, J... va tornar a baixar, decidit a trobar l'home amb l'esperança que la companyia apaivagués el seu descentrat ànim. Com abans, era darrera de la porta tancada amb clau. Va trucar dèbilment i va esperar, però no hi hagué resposta. Insistí, aquesta vegada amb cops més forts, però tot continuà en el mateix silenci. Finalment, va colpejar la porta amb el puny a l'hora que cridava amb veu ben forta. I llavors va sentir un "ja va" metàl·lic i de seguida la clau rondinà dins del pany i la porta es badà mig pam.

- Què vol? – digué la veu a l'altre cantó -. Ja li he dit que tinc feina. Vagi-se'n a dormir.

- Deixi'm entrar. Li prometo que no el destorbaré. No vull estar sol.

- S'ha espantat.

- Deixi'm entrar.

Després d'un moment de dubte, va obrir la porta i el mirà fixament sense apartar-se.

- Està bé – concedí -. Entri, però estigui callat. Segui aquí – va assenyalar una cadira prop de l'entrada.

Un cop a dins, va seure on li havia indicat. L'home va tancar novament la porta amb clau, se la ficà a la butxaca i tornà al centre de l'estança, on hi havia una gran taula plena d'objectes que no va saber identificar, il·luminada per tres llums baixos. Va ser llavors quan va fixar-se en el davantal tacat de sang que duia.

- Ja li he dit que no n'ha de témer res – va mirar-lo des d'allí, abans de posar-se a treballar de nou-. Són morts, no es mouran d'on són. Però m'afalaga. Són bells, oi? Més reals que no han sigut mai.

Era cert. Fins i tot massa reals. J... estava neguitós i de cop va adonar-se que era pel fet que l'home havia tancat la porta amb clau. Per què ho havia fet? Un acte reflex, desprovist de significació o l'havia tancat? L'home s'havia posat a feinejar i l'ignorava, absort sota la llum de tres pantalles suspeses sobre la gran taula de marbre. En contrast, la resta de l'enorme sala es mantenia en una penombra que tot d'un plegat va començar-lo a inquietar. Va agafar-se les mans i un intens calfred va fer-lo tremolar de cap a peus. Havia de controlar les seves emocions.

- És taxidermista – digué per sentir-se la veu.

Ell no va respondre ni féu cap signe d'haver-lo sentit. Immers en aquella llum tan blanca, el seu cos menut anava esdevenint cada cop més irreal, cada cop més allunyat, i J..., més sol i més fràgil. Va aixecar-se i va començar a acostar-s'hi sense deixar de parlar fins que arribà al costat de la taula, mentre ell es mantenia absent. El que va veure llavors va comprendre'l violentament. Horroritzat, va recular precipitadament fins que ensopegà amb alguna cosa i va caure a terra. Li feia mal la cara de forçar un crit que no aconseguia alliberar i sentia espasmes a l'estómac.

Llavors sí, l'home girà lentament el cap i el mirà sorprès. Potser trigà un parell de minuts o potser només alguns segons, a deixar el que estava fent, dreçar el cos i parlar-li.

- S'ha fet mal? Es troba bé?

- No s'acosti – aconseguí articular amb dificultat.

L'home va aturar-se en sec sense deixar d'eixugar-se les mans. Va somriure.

- Traquil litzi's, és vostè massa impressionable.

- És que..., és que...

Tenia raó, havia de tranquil·litzar-se, el seus sentits l'enganyaven, *havien d'enganyar-lo*. Igual que l'havien enganyat davant del centaure o de la bellíssima figura de Teseu. Mai no s'havia sentit tan confós.

El va ajudar a posar-se dret i l'acompanyà fins a la cadira, i li portà un got d'aigua. Quan li va semblar que s'havia calmat prou, el convidà a seguir-lo.

- Acompanyi'm, li ensenyaré la meva millor obra.

L'agafà del braç i el conduí fins a l'altre extrem de la sala. Quan va passar pel costat de la taula va girar el cap.

- Li agraden els castells? – li preguntà al mateix moment que obria la porta. J... no va arribar a respondre.

Eren a la torre adjacent sense porta forana i amb un únic finestral prop de la teulada que J... havia pogut observar des de fora. Era a les fosques i en aquella nit de tempesta sense lluna, la lleugera claror de la sala d'on venia era incapaç d'esbandir les ombres.

- Està preparat? – va dir-li gairebé a l'orella. Encara el tenia agafat del braç.

J... va assentir i ell el deixà i accionà algun interruptor. L'espai únic de la torre se saturà de llum i el que emergí llavors de la fosca com una aparició semblà una fantasia. L'home també l'observava fascinat. Quan el va tornar a mirar, somreia cercant la seva complicitat.

- És...

- Sí, ho és. Ara, anem. He d'acabar-ho, tinc molta feina, encara – i sense donar-li temps a reaccionar, apagà els llums i el tragué de la torre. Tancà la porta amb clau -. Per què no se'n va a dormir?

- És un..., jo no hi entenc gaire, però...

- Un quatre de vuit, el carro gros. M'hauria agradat fer-lo més gran, però la torre no és prou alta.

- És magnífic, sembla autènticament de veritat.

Va mirar-lo sorprès.

- És de veritat! Més perfecte que cap dels que mai s'hagin fet. Demà al matí podrà examinar-lo a la llum del dia i podrà veure'ls la cara, ja em dirà si no és com si fossin vius. Però no s'espanti. Ja li ho he dit abans, tots són morts.

Morts? Vius? Quina manera de parlar era aquella per referir-se a les figures?

Va deixar-se conduir novament en direcció a l'altra porta. Sí, havia d'anar-se'n a dormir. En passar pel costat de la taula de treball va girar el cap, com abans. Aquest cop, però, potser perquè estava més tranquil i confiat, no va poder evitar que la curiositat guiés els seus ulls cap al cos esventrat, dessagnat i a mig espellar.

- És un nen! – va aturar-se corglaçat -. És un nen!

- És l'enxaneta – va dir al seu costat amb naturalitat.

- Però és un nen! – cridà completament trasbalsat.

- És clar. Què vol que sigui? Al pom de dalt hi han d'anar els més menuts. Semblarà un àngel.

J... es deixà portar cap a la porta, incapaç de reaccionar, encara. Abans d'arribar-hi, però, es girà bruscament.

- És vostè un monstre! – cridà fora de si -. És repugnant!

L'home s'aturà desconcertat.

- Això és perquè encara no l'ha vist acabat – respongué ofès -. No ho entén – afegí amb calma, deixant-lo sol i tornant cap a la taula –. Ja ho veurà, ja ho veurà.

J... se sentí créixer un impuls irrefrenable de fúria i l'investí pel darrera. Ambdós rodolaren per terra. Amb el seu impuls descontrolat, J... abocà la ferrada plena de sang mig presa i lliscà fins que el seu cos colpejà amb violència contra una de les potes de la taula i s'estaborní.

Quan recobrà els sentits, no es podia moure. L'home, dret al davant i ensangonat com ell, el mirava abatut.

- Per què ho ha fet? Em pensava que li agradaven els meus treballs – digué apartant-se.

J... aclucà els ulls. Encara va poder sentir l'home parlant amb ell mateix.

- Bé, no hi fa res que a la pinya n'hi hagi un més.

[Relat publicat dins *Castellers*, Ed. Columna, Barcelona 2005. Pàgs. 75-84]